

МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ВАДАМИ МОВЛЕННЯ

Невмержицька Вероніка Валентинівна
здобувач вищої освіти бакалаврського рівня

Бондар Інна Олександрівна
асистент

Кафедра психології, логопедії та інклюзивної освіти
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Проблема розвитку зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з вадами мовлення є однією з найактуальніших в сучасній корекційній педагогіці. Відповідно до статистичних даних, кількість дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку продовжує зростати, що обумовлює необхідність удосконалення методик і технологій, спрямованих на корекцію цих відхилень. Своєчасна допомога і правильний підхід до розвитку мовлення є критично важливими не тільки для нормалізації мовленнєвої функції, але й для розвитку когнітивних процесів, формування соціальних навичок та емоційного благополуччя дитини.

У процесі оволодіння мовленням дитина поступово проходить шлях від простого до складного: спочатку опановує окремі слова, потім починає з'єднувати їх у прості словосполучення, а згодом складає прості речення. Результатом цього стає зв'язне мовлення, яке складається з низки логічно поєднаних розгорнутих речень. Зв'язним вважають таке мовлення, яке зрозуміле завдяки власному змісту та не потребує додаткових пояснень або контексту для його розуміння.

Комунікативна функція мовлення реалізується через дві основні форми – діалог і монолог. Кожна з них має свої особливості, які впливають на процес розвитку мовленнєвих навичок у дітей.

Діалогічне мовлення вважається природною та основною формою спілкування. Воно характеризується вживанням коротких, часто неповних речень, що спрощує процес взаємодії. Навчання діалогічного мовлення допомагає дітям розвивати здатність стежити за ходом думок та логічно будувати власні висловлювання, що є підґрунтям для формування монологічних навичок.

Монологічне мовлення є більш складною формою, яка вимагає структурованого та послідовного викладу думок. Воно потребує концентрації та попереднього планування висловлювання, що робить його більш обміркованим та впорядкованим, ніж діалог.

Попри різницю між цими формами, діалог і монолог взаємодіють між собою. В процесі спілкування діалог часто включає більш розгорнуті репліки, близькі до монологічних висловлювань. Це дозволяє дітям поступово переходити від коротких діалогічних фраз до більш тривалих і складних монологічних текстів.

Навчання діалогічного мовлення стає важливою основою для розвитку монологу, оскільки діалог формує навички послідовності й логічного зв'язку між висловлюваннями. У дошкільному віці особливу увагу потрібно приділяти розвитку обох форм мовлення, адже вони доповнюють одна одну. Поступово вдосконалюючи мовленнєві здібності, дитина набуває умінь необхідних для того, щоб виражати свої думки в залежності від ситуації та цілей комунікації.

Основні методи, що використовуються для розвитку зв'язного мовлення у дітей, включають ігрові та комунікативні вправи. Вони сприяють активній участі дітей у мовленнєвій діяльності, заохочуючи їх до висловлення власних думок у формі розповідей, переказів або описів. Такі вправи допомагають дітям вчитися зв'язно і послідовно викладати свої думки, використовуючи правильні мовленнєві конструкції. Крім того, важливими є корекційні методики, що спрямовані на покращення артикуляції, розвиток фонетичних та фонематичних навичок, а також корекцію лексико-граматичної структури мовлення.

У роботі з дітьми важливо створювати сприятливі емоційні умови для спілкування, стимулювати їхню мовленнєву активність через зацікавленість у темі та мотивувати до активної участі в діалозі чи монолозі. Поступове формування зв'язного мовлення вимагає систематичної роботи, що включає ігрові ситуації, які стимулюють мовленнєву діяльність, а також заняття, спрямовані на корекцію конкретних мовленнєвих вад.

Отже, розвиток зв'язного мовлення у дітей дошкільного віку з вадами мовлення є важливим аспектом їхньої підготовки до навчання та соціалізації. Успішність цього процесу залежить від правильно підібраних методик, які враховують індивідуальні особливості кожної дитини та тип порушення мовлення. Спеціальні корекційні методи, спрямовані на розвиток артикуляційних, фонетичних та граматичних навичок, допомагають подолати мовленнєві труднощі та забезпечують поступове вдосконалення мовленнєвих здібностей.

Список використаних джерел

1. Іншаков А. Є., Іншакова І. Є. Спеціальна методика розвитку мовлення дітей з ТПМ. Кривий Ріг: КДПУ. 285 с.
2. Богуш А. М. Методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей раннього і дошкільного віку / А. М. Богуш, Н. В. Маліновська. - К. : Видавничий Дім "Слово", 2021. - С.225-254.
3. Марченко І. С. Спеціальна методика розвитку мовлення (логопедична робота з корекції порушень мовлення у дошкільників). Навчальний посібник. К.: Слово. 2019. 312 с.